

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne
Čj. MSP-197/2015-OD-SPZ/1
Počet listů: 2
Přílohy: 3/7

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obviněný zemřelý A. Ď. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy: ověřená kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP–47, sp. zn. T - 34/55, kopie opisů z evidence rejstříku trestů a kopie přípisu Vojenského ústředního archivu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 19-2/2014-211100

Podle § 266 odst. 1 tr. ř. podávám ve prospěch obviněného A. Ď.

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP–47, ze dne 21. 10. 1955, sp. zn. T – 34/55, jímž byl obviněný A. Ď., v citovaném rozhodnutí uváděný jako O. (dále jen „obviněný“), uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950, trestního zákona (dále jen „tr. zák. z r. 1950“) a byl mu uložen za použití § 30 tr. zák. z r. 1950 trest odnětí svobody na 1 týden nepodmíněně s povinností podle § 68 odst. 1 písm. a) zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „tr. řád z r. 1950“) nahradit náklady trestního řízení zálohované státem.

Rozsudek nabyl právní moci dnem vyhlášení, tj. dnem 21. 10. 1955.

Trestného činu se podle výroku o vině obviněný dopustil tím, že

„dne 5. 9. 1955 nenastoupil, jak byl povinen podle povolávacího rozkazu, který předtím dne 16. 8. 1955 odepřel převzít, na vojenské cvičení a neučinil tak ani do 24 hodin po lhůtě v povolávacím rozkaze stanovené, přičemž se odvolával na svoje náboženské přesvědčení, že je svědek Jehovův“.

V dané věci nebyl podán návrh na rehabilitační řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.

Napadeným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 21. 10. 1955, sp. zn. T – 34/55, byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ustanovení § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 tr. řádu z r. 1950 ve vztahu k ustanovení § 265 odst. 1 tr. zák. z r. 1950.

Podle § 15 odst. 1 zákona č. 150/1948 Sb., Ústavy Československé republiky, se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 16 odst. 1 zákona č. 150/1948 Sb., Ústavy Československé republiky, má každý právo vyznávat soukromě i veřejně jakoukoli náboženskou víru nebo být bez vyznání.

Podle § 1 odst. 1 tr. řádu z r. 1950 je účelem tohoto zákona upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 tr. řádu z r. 1950 bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 265 odst. 1 tr. zák. z r. 1950 se trestného činu nenastoupení služby v branné moci dopustil ten, kdo v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě nebo zvláštní službě nenastoupil službu v branné moci do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím rozkaze.

Stížnost pro porušení zákona je podána na podkladě ověřené kopie rozsudku vydaného bývalým Nižším vojenským soudem v Brně, PSP-47, ze dne 21. 10. 1955, sp. zn. T – 34/55, neboť trestní spis sp. zn. T – 34/55 není k dispozici. Podle sdělení Vojenského ústředního archivu byl v roce 1987 vyskartován.

Z odůvodnění rozsudku vyplývá, že obviněný se ke svému jednání u hlavního líčení doznal, přičemž uvedl, že se trestného činu dopustil proto, že mu jeho náboženské přesvědčení nedovolovalo nastoupit službu v branné moci. Současně prohlásil, že se rozhodl, že v budoucnu bude řádně konat uložené povinnosti bez ohledu na svoje náboženské přesvědčení (svědek Jehovův).

Soud konstatoval, že to, co obviněný uvedl na svoji obhajobu, jej nemůže vyvinit, pouze vysvětlit pohnutky jeho jednání. Vzhledem k jeho prohlášení, že v budoucnu bude řádně konat uložené povinnosti bez ohledu na svoje náboženské přesvědčení, a k osobě obviněného mu pak uložil trest odnětí svobody v menší výměře, než jak ukládá zákon.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ve světle nálezů Ústavního soudu (např. nálezy ze dne 26. 3. 2003, sp. zn. Pl.ÚS 42/02, a ze dne 1. 4. 2003, sp. zn. II.ÚS 674/01) dopadá na citované rozhodnutí aplikace zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, neboť právo svobody svědomí plynoucí z čl. 15 odst. 1 Listiny základních práv a svobod patří k základním právům absolutním, tj. takovým, která nelze omezit zákonem. Podle Ústavního soudu se v případě nenastoupení vojenské služby jedná o uplatnění práva na svobodu svědomí a z něho vyplývajícího práva na svobodu náboženského vyznání, k jejichž respektování je Česká republika vázána mezinárodními smlouvami. V době spáchání trestného činu obviněným byla svoboda vyznání sice formálně zaručena Ústavou, ovšem norma nižší právní síly, podle níž by občan takové ústavní právo mohl realizovat, vydána nebyla a ustanovení jiných právních norem (např. branného zákona) tuto svobodu prakticky likvidovala. Jestliže zákonodárce nestanovil žádnou alternativu k tomu, aby lidé mohli dostát svým povinnostem za současné realizace práva na svobodu vyznání, není možné činy, kterými byla realizována ústavně zaručená svoboda vyznání, pokládat za trestné.

Obviněný svým jednáním pouze uplatňoval i tehdejší Ústavou zaručené právo na svobodu svědomí a náboženského přesvědčení, proto nelze považovat jeho jednání, spočívající v nenastoupení na vojenské cvičení v roce 1955, za trestný čin.

Navrhují proto, aby Nejvyšší soud:

1. podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 21. 10. 1955, sp. zn. T – 34/55, byl porušen zákon v ustanovení § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním, ve vztahu k ustanovení § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, v neprospěch obviněného zemřelého A. Ď.;
2. podle § 269 odst. 2 tr. ř. rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 21. 10. 1955, sp. zn. T – 34/55, zrušil a zrušil i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
3. a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., příp. podle § 271 odst. 1 tr. ř..

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [7 Tz 48/2016](#)